

Ewa Kopera

AKTYWNOŚĆ SAMORZĄDÓW GMINNYCH PODKARPACIA W POZYSKIWANIU ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Wprowadzenie

Dobiegł końca trzeci rok członkostwa Polski w Unii Europejskiej, który był jednocześnie ostatnim rokiem okresu programowania funduszy strukturalnych 2004–2006. Wstępny bilans tego okresu wypada korzystnie, aczkolwiek nie brakuje obszarów, w których można oczekiwać dalszej poprawy dzięki integracji z UE. Większość samorządów lokalnych podjęło próbę pozyskania środków UE, które mają przyczynić się do ich rozwoju. W województwie podkarpackim zrealizowanych zostało, lub jest w trakcie realizacji, wiele inwestycji w infrastrukturę komunalną (drogi, wodociągi, kanalizacje) oraz społeczną (szkoły, sale gimnastyczne, obiekty opieki zdrowotnej). Pomimo tego Podkarpacie nadal pozostaje jednym z kilku najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej. Co więcej, po 2 latach wdrażania funduszy strukturalnych w Polsce podkarpackie było jednym z 3 województw (obok opolskiego i lubelskiego), które zwiększyło dystans rozwojowy do średniej UE – 25. Można zauważyć, że dotychczasowe próby przeciwdziałania marginalizacji tych województw w ramach polityki regionalnej nie przynoszą spodziewanych efektów – prawdopodobnie ze względu na ich ograniczoną skalę, strukturę wydatków oraz przede wszystkim – brak głębokich przekształceń struktury gospodarczej, w tym struktury zatrudnienia, a co się z tym wiąże, niską atrakcyjnością inwestycyjną (poziom inwestycji zagranicznych w tych województwach był najniższy w kraju)¹.

¹ *Wstępna ocena pierwszych efektów europejskiej polityki spójności w Polsce 2004–2005*, Warszawa 2006.

Niniejszy artykuł podejmuje próbę oceny dotychczasowej aktywności samorządów lokalnych w wykorzystaniu środków Unii Europejskiej dostępnych dla województwa podkarpackiego.

Metoda i lokalizacja badań

Wnioskowania dokonano na podstawie ankiety rozesłanej w 2006 roku do wójtów i burmistrzów wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa podkarpackiego. Zawierała ona pytania m.in. na temat inwestycji realizowanych przy udziale środków Unii Europejskiej, problemów z pozyskaniem tych środków oraz potrzeb inwestycyjnych w gminach. Ze 143 badanych gmin odpowiedziały 73 gminy (57 ze 114 wiejskich oraz 16 z 29 miejsko-wiejskich), co stanowi 51% wszystkich ankietowanych gmin. W niniejszym artykule wykorzystano ponadto dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego na temat stanu wdrażania funduszy strukturalnych i wykorzystania programów przedakcesyjnych na Podkarpaciu.

Realizacja Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w województwie podkarpackim

W latach 2004–2006 największa część środków unijnych przeznaczonych dla samorządów lokalnych dostępna była w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR). W ramach tego programu przewidziano wsparcie dla: inwestycji infrastrukturalnych (infrastruktury drogowej, środowiskowej, kulturalnej, turystycznej, ochrony zdrowia, edukacyjnej i społeczeństwa informacyjnego), rozwoju zasobów ludzkich (podnoszenie kwalifikacji zawodowych, reorientacja zawodowa, stypendia dla uczniów i studentów), promocji przedsiębiorczości i wsparcia dla mikroprzedsiębiorstw oraz rozwijania współpracy pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym a przedsiębiorstwami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym. Samorządy gminne i powiatowe korzystały w największym stopniu z działań priorytetów I i III (bez działania 3.4)², w ramach których dofinansowywane są inwestycje infrastrukturalne.

² Działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa wdrażane jest na odrębnych zasadach od pozostałych działań Priorytetu III ZPORR.

Procedura wyboru wniosków miała charakter konkursowy i przebiegała w następujących etapach:

- ocena formalna przeprowadzana przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego,
- ocena merytoryczno-techniczna przeprowadzana przez Panele Ekspertów. Ekspertów powoływał Marszałek Województwa z trzech list ekspertów utworzonych przez Marszałka Województwa, instytucje regionalne oraz Wojewodę. Jeżeli całkowity koszt projektu przekroczył 8 000 000 PLN (2 000 000 EUR wg kursu 4,0), Marszałek powoływał dodatkowego eksperta z listy utworzonej na poziomie krajowym. Na podstawie tej oceny tworzona była propozycja listy rankingowej,
- opiniowanie i rekomendowanie Zarządowi Województwa przez Regionalny Komitet Sterujący ds. Rozwoju Regionu Projektów do Dofinansowania (Komitet przy odpowiednim uzasadnieniu miał prawo dokonania zmiany kolejności na liście rankingowej projektów),
- decyzja Zarządu Województwa o wyborze projektów (Zarząd Województwa miał prawo, po uzasadnieniu swojej decyzji, do dokonania zmiany kolejności na liście rankingowej).

Globalnie w ramach Priorytetu I i III złożonych zostało 957 wniosków. Z tej liczby do oceny merytoryczno-technicznej dopuszczonych zostało 753 wnioski – tj. 78% wszystkich złożonych.

Po ocenie merytoryczno-technicznej przeprowadzonej przez Panele Ekspertów pod obrady Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Rozwoju Regionu przekazano listy rankingowe obejmujące 704 wnioski (tj. wnioski, które uzyskały minimum 60% punktów). Ze względu na ograniczone limity finansowe Zarząd Województwa wybrał do dofinansowania 311 wniosków – tj. przeciętnie co 3 ze złożonych projektów.

Od podjętych decyzji na wszystkich etapach oceny, tj. oceny formalnej dokonanej przez Urząd Marszałkowski, oceny merytoryczno-technicznej dokonanej przez Panele Ekspertów, opinii i rekomendacji Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Rozwoju Regionu oraz decyzji Zarządu Województwa wpłynęło łącznie 47 odwołań. Pozytywnie rozpatrzono 6 odwołań.

Rekomendując Zarządowi Województwa projekty do dofinansowania, Regionalny Komitet Sterujący ds. Rozwoju Regionu w 96% przypadków opiniował projekty zgodnie z listą rankingową ustaloną przez Panele Ekspertów.

Aktywność wnioskodawców z terenu województwa podkarpackiego w przypadku Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, zwłaszcza priorytetów I i III, była bardzo duża. Województwo podkarpackie należało do ścisłej krajowej czołówki, jeśli chodzi o liczbę składanych wniosków.

Z 957 wniosków złożonych w ramach Priorytetu I i III (bez działania 3.4) ZPORR 549 złożyły gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Biorąc pod uwagę liczbę wniosków złożonych przez gminy z poszczególnych powiatów, rozpiętość jest tu bardzo duża – od 6 wniosków złożonych przez gminy powiatu bieszczadzkiego do 81 przez gminy powiatu rzeszowskiego (tab.1).

Tabela 1. Zestawienie liczby wniosków złożonych przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie oraz wybranych do dofinansowania w województwie podkarpackim w ramach ZPORR

Lp.	Powiat	Liczba wniosków złożonych	Liczba wniosków wybranych	Udział wniosków wybranych we wnioskach złożonych w %
1	Bieszczadzki	6	2	33,3
2	Brzozowski	32	1	3,1
3	Dębicki	33	10	30,3
4	Jarosławski	39	6	15,4
5	Jasielski	13	3	23,1
6	Kolbuszowski	24	9	37,5
7	Krośnieński	18	6	33,3
8	Leski	12	5	41,7
9	Leżajski	15	4	26,7
10	Lubaczowski	21	5	23,8
11	Łańcucki	16	3	18,8
12	Mielecki	35	13	37,1
13	Niżański	33	15	45,5
14	Przemyski	21	4	19,0
15	Przeworski	41	9	22,0
16	Ropczycko-Sędziszowski	32	11	34,4
17	Rzeszowski	81	17	21,0
18	Sanocki	19	6	31,6
19	Stalowowolski	14	3	21,4
20	Strzyżowski	24	8	33,3
21	Tarnobrzeski	20	7	35,0
	Razem	549	147	26,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Rozpatrując udział wniosków wybranych we wnioskach złożonych, zauważyć można, iż duża liczba złożonych z danego powiatu wniosków nie zawsze zwiększała szansę na otrzymanie dofinansowania. Przykładem są tu powiaty brzozowski

i ropczycko-sędziszowski, z terenu których gminy złożyły taką samą liczbę wniosków, natomiast do dofinansowania wybrany został tylko 1 wniosek z powiatu brzozowskiego i aż 11 z powiatu ropczycko-sędziszowskiego. Oznacza to, że w procedurach konkursowych wyboru projektów podstawowe znaczenie miała ich jakość oraz znaczenie dla rozwoju województwa, które były bardzo zróżnicowane. Jak wynika z danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, znaczna część wnioskodawców przygotowując opisy planowanych inwestycji często nie uwzględniała celów ZPORR lub nieprawidłowo uzasadniała potrzebę realizacji projektów. Przykładowo – celem projektu z zakresu infrastruktury transportowej w ramach ZPORR nie była budowa drogi jako takiej, która jest zaledwie wskaźnikiem produktu, ale wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na danym terenie, który znajdzie się w strefie bezpośredniego oddziaływania projektu.

Liczba składanych przez poszczególne gminy wniosków o dofinansowanie ze ZPORR była bardzo różna. Niektóre gminy składały po kilkanaście wniosków (7 gmin złożyło od 10 do 14 wniosków) natomiast 16 gmin, pomimo przeprowadzenia kilku naborów, nie złożyło żadnych wniosków, zaś dalsze 31 złożyło po 1 lub 2 wnioski w ramach ZPORR. Oceniając przyczyny, dla których niektóre gminy w ogóle nie podjęły próby przygotowania wniosków, oprócz braku środków na zapewnienie wkładu własnego, znaczenie mogła mieć także bariera psychologiczna przed podjęciem takiego wyzwania lub brak w urzędzie osoby, która byłaby w stanie podołać tym zadaniom. Na pytanie, czy wnioskowanie o środki UE jest trudne 13% respondentów odpowiedziało, że bardzo trudne, 41% – trudne, a 45% – że średnio trudne. Co ciekawe żadna z ankietowanych gmin nie uznała, iż jest to łatwe. W ankiecie zapytano również, ile osób w urzędzie przez większość czasu zajmuje się pozyskiwaniem środków UE. W przeważającej części gmin zajmują się tym 1 lub 2 osoby. W 5 gminach nie ma w ogóle takiej osoby, a w 7 gminach są to co najmniej 3 osoby (tab. 2).

Tabela 2. Liczba osób zajmujących się pozyskiwaniem środków UE w gminach

Liczba osób	Miejsko-wiejska	Wiejska	Razem
0	2	3	5
1	9	22	31
2	4	26	30
3 i więcej	1	6	7
Razem	16	57	73

Źródło: Badania własne.

Bez wątpienia obecność przynajmniej 1 pracownika stale zajmującego się poszukiwaniem możliwości dofinansowania inwestycji w gminach zwiększa szanse na jego pozyskanie. Przygotowanie wysokiej jakości wniosku, w którym użyto właściwej i konkretnej argumentacji oraz wykazano powiązania z dokumentami programowymi jest pracochłonne i wymaga nieustannego pogłębiania wiedzy i doskonalenia praktycznego, dlatego coraz częściej przedstawiciele władz gminnych dostrzegają konieczność zatrudnienia specjalisty w tej dziedzinie.

Potrzeby inwestycyjne badanych gmin

Znaczenie środków unijnych dla realizowanych inwestycji obrazują odpowiedzi na pytanie o termin i stopień realizacji inwestycji bez dofinansowania unijnego. Tylko 2 z 73 gmin odpowiedziały, że w takim wypadku ich inwestycje byłyby zrealizowane w tym samym terminie i zakresie. W późniejszym terminie inwestycje byłyby realizowane w 30 gminach, a w mniejszym zakresie w 13. W 28 gminach przedsięwzięcia zrealizowane byłyby zarówno w mniejszym zakresie, jak w późniejszym terminie.

Ankietowanym gminom zadano również pytanie o planowane przeznaczenie środków Unii Europejskiej ewentualnie pozyskanych w przyszłości. Każda z badanych gmin wskazała przeciętnie priorytetowe 4 z 12 zaproponowanych potrzeb inwestycyjnych. Największe nadal są potrzeby w zakresie budowy kanalizacji oraz budowy i remontów dróg (80% wskazań). Do kolejnych priorytetowych potrzeb zaliczono inwestycje w infrastrukturę sportową i oczyszczalnie ścieków (około połowa wskazań). Żadna z badanych gmin wiejsko-miejskich nie wykazała potrzeby budowy stacji uzdatniania wody, podczas gdy jeszcze w 6 gminach wiejskich planowana jest inwestycja w tym zakresie. Tylko 2 gminy wskazały na potrzebę gazyfikacji i tyle samo wskazało informatyzację (tab. 3). O ile gazyfikację można uznać za ukończoną już w większości gmin, to jeśli chodzi o informatyzację nadal jest ona jeszcze uważana za inwestycję mniej ważną na obszarach wiejskich w porównaniu np. do dróg czy kanalizacji.

Tabela 3. Planowane przeznaczenie środków UE pozyskanych w przyszłości (wg liczby badanych gmin)

Rodzaj inwestycji	Gmina miejsko-wiejska	Gmina wiejska	Razem
Kanalizacja	10	49	59
Drogi	11	47	58

Rodzaj inwestycji	Gmina miejsko-wiejska	Gmina wiejska	Razem
Infrastruktura sportowa (boiska, hale sportowe, baseny)	8	30	38
Oczyszczalnia ścieków	4	32	36
Infrastruktura oświatowa (szkoły, sale gimnastyczne)	3	25	28
Infrastruktura turystyczna i kulturalna (ścieżki rowerowe, centra informacji turystycznej, ośrodki kultury itp.)	4	20	24
Wodociąg	2	13	15
Odnowa i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego	2	6	8
Stacja uzdatniania wody	0	6	6
Składowisko odpadów	2	3	5
Infrastruktura ochrony zdrowia	1	4	5
Gazyfikacja	1	1	2
Inne (jakie ?) – informatyzacja	1	1	2

Źródło: Badania własne.

Bariery utrudniające pozyskiwanie środków UE przez samorządy i proponowane przez nie zmiany

Ankietowanych przedstawicieli gmin zapytano, jakie zmiany należałoby wprowadzić w przyszłości, aby usprawnić i ułatwić pozyskiwanie środków unijnych przez samorządy lokalne. W związku z tym, że badanie przeprowadzono w momencie największego nasilenia naborów wniosków do Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006, wskazane przez gminy bariery i zaproponowane zmiany odnosiły się głównie do tego programu i były one następujące:

1. Zmiany w wymogach formalnych co do składanych wniosków, tj. uproszczenie formularza aplikacyjnego i zmniejszenie liczby załączników. We wniosku o dofinansowanie w ramach ZPORR liczba wymaganych załączników mogła nawet przekroczyć 20. Przygotowanie studium wykonalności, raportu oddziaływania na środowisko, dokumentacji technicznej czy Planu Rozwoju Lokalnego związane było ze znacznymi kosztami, które w przypadku nieotrzymania przez projekt dofinansowania ponoszone były niepotrzebnie. Warto zaznaczyć, iż konieczność tych zmian wskazana została przez niemalże wszystkie samorządy. Ankietowane gminy zaproponowały

system preselekcji, tj. wstępny wybór projektów do dofinansowania. Spowodowałby on, że gminy, których wnioski z różnych przyczyn nie mają szansy na dofinansowanie, nie ponosiłyby zbędnych kosztów na przygotowanie pełnej dokumentacji.

2. Zmiany w procedurze rozpatrywania wniosków. Często wskazywano na konieczność przyspieszenia tego procesu, który obecnie od momentu złożenia wniosku do podpisania umowy z Wojewodą trwał co najmniej kilka miesięcy oraz wydłużenie czasu pomiędzy ogłoszeniem o naborze a zakończeniem naboru wniosków. Od momentu ogłoszenia naboru znane są szczegółowe wymogi dotyczące przygotowania wniosku i trwają najintensywniejsze prace nad jego przygotowaniem, dlatego też gminom zależy, aby czas ten był jak najdłuższy. Ponadto pojawiały się postulaty, że niektóre etapy oceny i wyboru projektów są zbędne i ostatecznie o przyznaniu dofinansowania powinna zdecydować wyłącznie ocena merytoryczno-techniczna dokonana przez ekspertów.
3. Wprowadzenie preferencji dla gmin z regionów najbiedniejszych i najmniej zaludnionych. Dotychczas w wielu przypadkach gminom takim trudno było konkurować o środki z miastami czy gminami lepiej rozwiniętymi. Przykładem jest tu np. budowa sieci kanalizacyjnej, gdzie gminy o małej liczbie i w dodatku rozproszonych gospodarstwach, nie są w stanie osiągnąć odpowiednio wysokich wartości wskaźników odnośnie liczby mieszkańców korzystających z sieci.
4. Zwiększenie wysokości dofinansowania i/lub rezygnacja z systemu refundacji środków. W efekcie zbyt optymistycznej kampanii informacyjnej przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej rozbudzone zostały zbyt duże nadzieje na pozyskanie środków z funduszy strukturalnych w stosunku do faktycznych możliwości i występujących potrzeb. W znacznej części programów i działań adresowanych do samorządów lokalnych rzeczywistość doprowadziła do rozczarowania i niezadowolenia.
5. Utrzymywanie stałych zasad w trakcie naboru, realizacji i rozliczania projektów. Akty prawne i wytyczne były często zmieniane i modyfikowane, co powodowało konieczność poprawy i korekty niejednokrotnie gotowych już wniosków. Z danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego wynika iż Uzupelnienie ZPORR zmieniano się w formie rozporządzeń 3 razy, Generator Wniosków (aplikacja elektroniczna umożliwiająca tworzenie wniosku) zmieniał się 47 razy, a Podręcznik Procedur Wdrażania ZPORR zmieniał się 10 razy.

Kolejne pytanie zadane ankietowanym przedstawicielom gmin dotyczyło rodzaju barier jakie ich zdaniem najczęściej utrudniają samorządom pozyskanie środków UE. Z zaproponowanych odpowiedzi gminy wskazywały przeciętnie 2 (tab. 4).

Tabela 4. Bariery utrudniające samorządom pozyskanie środków UE

Bariery utrudniające samorządom pozyskanie środków UE	Miejsko-wiejska	Udział w %	Wiejska	Udział w %
Zapewnienie wkładu własnego w realizację przedsięwzięć	11	34	37	30
Wysokie wymogi co do jakości technicznej i formalnej wniosku i załączników	6	19	25	20
Koszty przygotowania wniosku i załączników	3	9	18	15
Skomplikowane i długotrwałe procedury oceny i wyboru projektów	12	38	40	32
Inne (mało środków w stosunku do liczby złożonych wniosków, często zmieniające się wytyczne, duża liczba wymaganych załączników, długie oczekiwanie na refundację)	0	0	4	3

Źródło: Badania własne.

Najwięcej wskazań dotyczyło zapewnienia wkładu własnego w realizację przedsięwzięć oraz skomplikowane i długotrwałe procedury oceny i wyboru projektów. Ponad 30% gmin zarówno wiejskich jak i miejsko-wiejskich wskazało na te odpowiedzi. Obowiązujący system refundacji powodował, iż gminy musiały dysponować środkami nie tylko na zapewnienie wkładu własnego w realizację projektu, ale na sfinansowanie całej inwestycji. Dopiero po zakończeniu pewnych etapów lub całości projektu, gminy mogły odzyskać zainwestowane środki. Z tego też powodu poszukując możliwości pozyskania środków na wkład własny najczęściej decydowały się na zaciągnięcie kredytu, który może być spłacony po uzyskaniu dofinansowania. Takie rozwiązanie wybrało 66 z 73 ankietowanych gmin (tab. 5).

Tabela 5. Możliwości pozyskania środków na wkład własny w inwestycje współfinansowane z UE

Możliwości pozyskania środków na wkład własny w inwestycje współfinansowane z UE	Miejsko-wiejska	Wiejska	Razem
Zaciągnięcie kredytu	15	51	66
Zwiększenie podatków lokalnych, np. od nieruchomości	0	0	0
Oczekiwanie dotacji z budżetu państwa na ten cel	5	26	31
Inne (rozsądna polityka finansowa, sprzedaż mienia komunalnego)	0	5	5

Źródło: Badania własne.

Środki programów przedakcesyjnych a środki funduszy strukturalnych

Jednym z celów realizacji programów przedakcesyjnych było zdobycie przez beneficjentów doświadczenia w korzystaniu ze środków funduszy strukturalnych. W badanych gminach zapytano przedstawicieli samorządów, w jakim zakresie korzystanie ze środków programów przedakcesyjnych przygotowało je do wnioskowania o środki funduszy strukturalnych (każdy z respondentów mógł wskazać więcej niż 1 z zaproponowanych odpowiedzi). Wśród wskazań najczęstszym było zwiększenie wiedzy co do formalności koniecznych do korzystania z funduszy strukturalnych (wskazana przez 77% badanych) oraz zwiększenie zainteresowania programami UE (wskazana przez ponad połowę badanych) (tab. 6).

Tabela 6. Zakres przygotowania do wnioskowania z funduszy strukturalnych przez korzystanie z funduszy przedakcesyjnych

Zakres przygotowania	Miejsko- -wiejska (%)	Wiejska (%)	Razem
Zmniejszyło bariery psychologiczne – zwiększyła się wiara w możliwości	25	31	30
Zwiększyło wiedzę co do formalności koniecznych do korzystania z funduszy strukturalnych UE	87	74	77
Wskazało słabe strony organizacji gminy, które poprawiono	19	8	10
Zwiększyło zainteresowanie programami UE	50	58	56

Źródło: Badania własne.

Z 73 ankietowanych gmin aż 46 wnioskowało o środki wszystkich trzech programów, tj. PHARE, SAPARD i ZPORR. Dalszych 17 gmin, które składały wnioski w ramach ZPORR wnioskowały wcześniej albo w ramach PHARE, albo SAPARD. Można więc stwierdzić, iż łącznie 63 gminy, które spróbowały skorzystać z programów przedakcesyjnych, zdecydowało się również starać o fundusze strukturalne. Tylko 10 z ankietowanych 73 gmin, które wcześniej wnioskowały o środki w ramach programów przedakcesyjnych, nie złożyło wniosków o środki w ramach ZPORR.

Porównując liczbę wniosków złożonych z poszczególnych powiatów w ramach priorytetu I i III ZPORR w stosunku do działania 3 SAPARD Rozwój i Poprawa

Infrastruktury Obszarów Wiejskich, których zakres wsparcia był zbliżony, zauważyć można, iż w 14 powiatach liczba ta się zwiększyła, a w 7 zmniejszyła³.

Na pytanie, czy gmina składała wnioski w ramach poszczególnych programów ponad 80% respondentów zadeklarowało aplikowanie o środki programu PHARE i 90% o środki programu SAPARD. W zakresie środków funduszy strukturalnych w chwili przeprowadzania badań wskaźniki te były niższe, jednakże po zakończeniu naborów w ramach ZPORR okazało się, iż ponad 90% samorządów złożyło wnioski w ramach tego programu.

Tabela 7. Udział gmin wnioskujących w ramach poszczególnych programów

Program	Czy gmina składała wnioski			
	TAK		NIE	
	Liczba gmin	Udział w %	Liczba gmin	Udział w %
PHARE	60	82	13	18
SAPARD	67	92	6	8
ZPORR	62	85	11	15
INNE	47	64	26	36

Źródło: Badania własne.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, iż samorzady gminne województwa podkarpackiego wykazują dużą aktywność w pozyskiwaniu środków na rozwój. Świadczy o tym bardzo duża liczba wniosków złożonych zarówno w ramach funduszy strukturalnych, jak i programów przedakcesyjnych. W ramach największego jak dotychczas instrumentu finansowego wspierającego samorzady lokalne środkami Unii Europejskiej – Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006 środki przyznane województwu podkarpackiemu na inwestycje infrastrukturalne okazały się dalece niewystarczające. Dofinansowania nie uzyskało kilkaset projektów, których realizacja została odłożona na późniejszy okres, przeprowadzona w ograniczonym zakresie lub jak na razie zaniechana. Przeprowadzone badania pokazały, iż przedstawiciele władz lokalnych

³ A. Kotala, E. Kopera, *Próba oceny wykorzystania środków przedakcesyjnych w rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich Podkarpacia*, [w:] *Absorpcja unijnych środków finansowych wspierających rozwój obszarów wiejskich*, M. Wójcik-Augustyniak (red.), Siedlce 2004, s. 38–47.

w województwie podkarpackim dostrzegają niedostatki w wyposażeniu obszaru w infrastrukturę. Największe potrzeby inwestycyjne występują nadal w zakresie budowy dróg i kanalizacji. Znaczenie tego rodzaju infrastruktury dla rozwoju obszarów wiejskich jest niezaprzeczalne, gdyż stanowi ona podstawę działalności gospodarczej i jest czynnikiem decydującym o atrakcyjności danej gminy oraz o szansach lub barierach jej dalszego rozwoju. Bez uzupełnienia braków w podstawowej infrastrukturze technicznej trudno oczekiwać zmniejszenia zapóźnienia rozwojowego w stosunku do dobrze rozwiniętych regionów Unii Europejskiej.

Summary

The study presents the attempt for assessment of local autonomies activity in the absorption of European Union resources in the Podkarpackie Voivodeship. The state of the Integrated Regional Operational Programme realization and investment needs, which were indicated by autonomies have been presented in the Podkarpackie Voivodeship. Moreover barriers and problems connected with the use of European Union resources and the proposals of autonomies to solve them have been presented.